

Narrativa Xavier Cortadellas

La vida són les paraules

Com tots els de la seva generació, Modest Prats va créixer en un país derrotat que va haver d'anar descobrint a poc a poc. "Cadascú des de la seva pròpia experiència personal, ens vam anar endinsant en el coneixement del paisatge, de la llengua, de la història, de la vida que lentament renaixia. Vam haver de lluitar, cadascú des de la seva trinxera social o cultural, íntima, per recuperar uns mots, per ser conscients de la civilitat que ens havia estat presa." Ho escriu a *El dia que va néixer*, el primer text

d'*Homilies de Medinyà*, un conjunt d'escrits de to autobiogràfic, d'homilies, de sermons i de conferències, de documents d'exercicis espirituals, d'un dietari i d'un últim text més clarament literari que han recollit una colla d'amics i deixebles seus, encapçalats per Salomó Marquès i que, també com tants altres que l'hem conegut i tractat, sabien que la trinxera de Modest Prats ha passat molt més per la trona –deixeu-m'ho dir tal com s'havia dit sempre a l'Empordà– i per la docència que no pas per les lletres. Prats ha estat força més

una veu que no una ploma de la nostra cultura.

És també per això que, com Espriu, com el seu estimat Verdaguier, com Vicenç Ferrer o com molts d'aquells predicadors de la Casa Missió de Banyoles que va arribar a escoltar de petit i que el seu avi i la gent de la generació del seu avi anaven a sentir "com aquell que va a veure l'actuació d'un artista", ha tingut sempre molt clar que és imprescindible "*delectare* per poder arribar a un mínim *prodesse*", i que, com ells, ha fet "ús de tota una sèrie de recursos" per salvar els mots i perquè uns altres –però també ell, a *Engrunes i retalls* i ara, en aquest llibre– poguessin reprendre la civilitat de la nostra cultura.

Però tenen valor literari els textos d'aquestes *Homilies*? Alguns més que altres. En té, *El misteri de la fe*, que és un text del qual no se sap la data, però que devia anar adreçat a una colla de joves i que és molt proper a l'oralitat. "La vida és un matx, un matx brutal de la boxa més indignament brutal", els diu. En té, la *Carta* que va publicar a *El Punt* dirigida a uns nois de Vilafreder i Medinyà, que recorda en alguns moments –però només en alguns moments– *Lo Desconhort* de Lull. En té –i això ja era sabut– *Rigorosament literal*, un elogi a les lletres de l'abecedari que el bibliòfil Miquel Plana va publicar en el volum *En defensa de la lletra*. En tenen, finalment, les planes de *Dietari*, 1980, que eren inèdites i que Prats va escriure durant tot el mes de gener i en un únic dia de febrer per recordar el seu avi, el Ferrer de les alegries, com li deien, i per fer,

en bona part, "unes cròniques d'un món que és a punt de desaparèixer", un món completament diferent del que hi ha darrere del diari de Feliu Formosa perquè, en el de Prats, hi ha la gent que somia –o hauria d'escriure somiava?– "vagarosament menjar *sang i fetge i ceba de porc*". Es tracta d'un món on les plantes i les muntanyes i la gent té un nom, un món que no té res a veure amb el d'aquells que són dels llibres, tal com diu l'avi de can Selles i que tots sabem que acaba essent Prats, i que connecta, d'una banda, amb la seva infantesa castellonina i, de l'altra, amb el *Diari d'un capellà de poble*, de Bernanos.

Vida docent i sacerdotal

No costaria gaire relacionar aquesta aposta a favor de l'oralitat amb el que ha estat la seva vida docent i sacerdotal, i amb la seva passió intel·lectual per les paraules, i doncs, per la llengua. Hi ha algunes reflexions filològiques a més d'una plana d'aquest *Dietari*. Però el que és antològic és el seu primer viatge a Barcelona –clarament planià–, pas previ per anar per primer cop a la Cerdanya acompanyant l'àvia. Prats va ser el noi que no entenia que la Cerdanya no era un lloc concret, sinó una abstracció; el noi que s'entusiasmava amb les poques poesies que va sentir al seu avi i que es va sentir captivat pels bons predicadors. No és casual que al final d'aquest *Dietari* acabi parlant de Pla i de Coromines. La literatura es fa amb paraules, i això Prats ho ha sabut sempre molt bé. I qui no ho vulgui veure deu ser que no ha anat mai a l'era. *

Narrativa Jordi Capdevila

Les ratlles de la bona literatura

En principi fou la paraula, diu la sentència bíblica, i la paraula continua sent l'essència de la transmissió de la vida. Malgrat que la força transcendent de la imatge, estàtica o en moviment, s'ha posat ara en tots els racons vivencials, el

mot, ben dit i enllaçat, és art pur. És la bellesa en estat celestial, el vehicle adient per pintar totes les línies i colors interiors i exteriors de l'existència humana.

Només amb aquesta premissa es pot escriure un llibre tan ben tramat

i narrat com ha fet Raquel Ricart a *Les ratlles de la vida*. Novel·la d'una professionalitat profunda, però també d'una aura artística que l'envolta i molt plaent de llegir pels amants de la bellesa. Una prosa profunda carregada de poesia, amb el lèxic corresponent a cada cosa animada o inanimada, l'adjectiu precís, la trama de la frase ben teixida, les històries entenedores i sorprenents, la sensibilitat per pintar amb emotivitat i l'art metafòric per descriure els vaivens de les reaccions i conductes, completen unes històries profundament humanes. Algunes prou tràgiques, però que et deixen un gust de placidesa, benaurança i amor per la vida. Dol arribar a la darrera pàgina del llibre.

Una novel·la coral, de 45 capítols, que va enllaçant passat i present de quatre generacions d'una mateixa família amb el protagonisme absolut de cinc dones. La tècnica narrativa consisteix en l'explicació de les mar-

ques que van deixant en el pas del temps a la cara de les protagonistes, les ratlles de la vida. Són les arrugues que se'ls formen en moments cabdals de la seva existència. Unes ratlles que desgranen l'alegria de viure i el dolor de la mort i també l'emotivitat dels sentiments, de l'amistat, l'amor. El dolor del desamor i les traïcions. L'esclavatge de la pobresa i la maldat de la riquesa. I el fil invisible que separa la veritat de la mentida, actituds que a vegades es confonen, perquè la mentida pot ser la veritat de qui l'explica.

Dolor, incògnites i engrunes

El llibre s'inicia amb un atac de ferida que pateix Ermerinda Monfort, que li fonen a la vegada els records i l'esperança. És la tercera dona de la branca generacional, amb una vida marcada pel dolor de perdre massa éssers molt estimats. Un capítol que va deixant engrunes de records i incògnites que s'aniran aclarint en els

Homilies de Medinyà
 Autor: **Modest Prats**
 Editorial: **Empúries**
Barcelona, 2011
 Pàgines: **231**
 Preu: **16 euros**

Han publicat un dietari que recull textos diversos que va escriure Modest Prats

LLUÍS SERRAT

Poesia

Honorables homenots

Xavier Serrahima

Maldar per escriure unes cartes adreçades a alguns dels més destacats prohoms catalans de la segona meitat del segle passat, convertir-les en les seves biografies, tot recobrant les seves figures del tan injust com desolador pou de l'oblit en què es trobaven sepultats, retent-los alhora un emotiu i apassionat homenatge suposava una temeritat editorial ben poc assenyada. Amb major raó al nostre país, on les aportacions biogràfiques semblen anar destinades directament a conversar amb les resclosides lleixes de les biblioteques.

Cal, doncs, felicitar Quim Torra per haver superat amb tan bona nota el repte, sorprenent estranys, amics, coneguts i saludats en situar durant un temps *Honorables. Cartes a la pàtria perduda* en la sobrelorada llista de llibres més venuts. Sens dubte, una sensacional notícia per a totes les editorials petites que han assolit el miracle de sobreviure a la insaciable voracitat dels grans taurons balena de la indústria editorial catalana.

Mitjançant aquestes teòriques cartes de caràcter entre ucrònic, contemporani i atemporal, redactades amb una encertada mescla de rigor i d'honestat personal i intel·lectual, l'escriptor i editor blanenc ens ofereix el seu particular i inflammat homenatge a vint dels protagonistes del magne somni balafiat de la República catalana.

Alguns d'ells cèlebres i reconeguts, tot i que, per desgràcia mal coneguts o transformats en estrefetes caricatures d'ells mateixos (Carrasco i Formiguera, Ferran Soldevila, Prat de la Riba, Trueta, Rovira i Virgili...), d'altres pràcticament salvats de la desmemòria: Rafael Patxot, Just Cabot i, principalment, Trias i Peitx.

Amb una prosa pulcra, fluïda i acuradíssima –amb tocs lírics de gran volada sàviament i justa disseminats–, d'agradosa aroma planiana, Torra ens presenta els seus particulars *homenots*. *Homenots* que bateja com a *honorables* per emfatitzar el colossal honor que els devem: haver-nos salvat *els mots i el país*: “Si no els recordem, que ens queda? Si no els honorem, què podem deixar als nostres fills? Si volem existir com a poble, com podem no tenir-los presents?” (p. 91).

En certa manera, vesteix –i basteix– en paraules la imatge pictòrica que ens llegaren alguns dels retrats del gran mestre Ramon Casas, tot trinxant amb la seva coratjosa reelaboració biogràfica “un passat confús i dèbilment explicat, de consistència blana, de mites de fang i de tèrboles llegendes”, amb l'evident objectiu de donar continuïtat a la consigna soldeviliana de “Fer de Catalunya un país normal” (p. 25).

Aquestes *cartes a la pàtria perduda* –que ho podrien ésser, també, a la *màtria* si Torra hi hagués inclòs alguna de les *donasses* que compartiren amb els seus *homenots* la mort en vida de l'exili– són *udols* que ens criden amb el silenci de les paraules a recuperar-la i regenerar-la, a fi de transformar “la història bellíssima d'un fracàs” (p. 230) i d'un malson, en la d'un èxit, en el somni compartit de tants *Honorables*. *

Honorables. Cartes a la pàtria perduda
 Autor: **Quim Torra**
 Editorial: **A Contravent**
Barcelona, 2011
 Pàgines: **252**
 Preu: **19,50 euros**

Les ratlles de la vida
 Autora: **Raquel Ricart Leal**
Premi Octubre
 Editorial: **3 i 4**
València, 2011
 Pàgines: **274**
 Preu: **15 euros**

Raquel Ricart va guanyar el premi Octubre amb aquesta novel·la

EZEQUIEL CASTELLANO

capítols posteriors, en un anar i venir de l'abans i després de cada moment transcendent. Cada capítol, cada ratlla de la vida, explica petites històries que van enllaçant tots els personatges i que, de retruc, van conformant la seva manera de ser, les seves il·lusions i desencisos i els seus sentiments. Un retrat del seu interior vital, que inicia la pel·lícula total de la vida d'un segle d'una nissaga familiar i que a la vegada permet també contemplar un gran mural de la història social d'una comunitat rural del País Valencià, la que va de finals del segle XIX a finals del segle XX.

Raquel Ricart (Bétera, Camp del Túria, 1962) és poc coneguda a Catalunya, però ha fet una tasca literària important al País Valencià. A més d'un text dramàtic, ha publicat dues novel·les i el relat juvenil *Van ploure estrelles*. La novel·la *Les ratlles de la vida* va guanyar el premi Octubre 3i4 d'aquest any. *